

Xatirələrdə yaşayan şair Oqtay Rza

"Azərbaycan" nəşriyyatında şair Oqtay Rza ilə birinci mərtəbədə rastlaşdıq, görüşüb hal-əhval tutduq. O, məni çay içməyə dəvət etdi, etiraz etmədim. Oqtay müəllim hamını çay içməyə dəvət edirdi. Çay stolunun ətrafı şairlərlə doldu.

Oqtay Rza soruşdu:

- Mirzə, Lerik dağlarında nə var, nə yox? Könlümə dağ havasını udmaq, yaşıl ormanlara baxmaq, ot basmış ciğirlərdə addımlamaq, otlağın sərin suyundan içmək düşüb...

- Oqtay müəllim, - dedim - nə vaxt könlün istəyir buyurun, gəlin Lerikə... Siz ki, geoloq-alimsiniz, mineralların sirrini yaxşı bilirsiniz, şeirlərinizdə bunu vəsf etməsiniz. Lerikdə hər daş, qaya sizə nəse deyəcək. Qələmdaşlarla görüşərsiniz, maraqlı söhbətlər eşidəcəksiniz.

- Ya qismət, - deyib kiçik əl çantasından "Rübai karvanı, dördlük çələngi" adlı kitabını çıxarıb avtoqrafla mənə təqdim etdi. Üstündə Oqtay Rzanın şəkili diqqətimi cəlb elədi. Onun nurlu simasından sadəlik, saflıq, özəmət, heyret hiss olunurdu.

Yadıma düşdü ki, şair-publisist, istedadlı qələm dostum Qəhrəman Əliyevin 2009-cu ildə çapdan çıxmış "Ürəyimin dünya dərdi" kitabı çantamdadır. Axı, o da bu kitabda rübailər, bayatılar və şeirlər çap etdirmişdi. Kitabı Oqtay müəllimə təqdim etdim:

- Həmkarın Qəhrəman Əliyev də rübai yazır, ustad, oxuyun, xoşunuza gələcək. Fikrinizi də mənə bildirin.

- Yaxşı, mirzə, oxuyacam, əlbəttə. Bizim şeir oxumaqdan savayı nə işimiz var. Fikrimi də deyəcəyəm, arxayın ol.

Bir, ya iki gündən sonra yenə də Oqtay Rza ilə rastlaşdıq.

- Mirzə, Qəhrəmanın kitabını oxudum, rübailər və bayatılar xoşuma gəldi. Onun ixtisası nədir?

- Uzun müddət "Bolluq uğrunda" (indiki "Lerik") qəzetində redaktor müavini, partiya və sovet orqanla-

rında rəhbər vəzifələrdə işləyib. İxtisasca ədəbiyyatçı-filoloqdur.

- Deyirəm axı, belə rübailəri zəngin həyat təcrübəsi, istedadlı ədəbiyyat bilicisi, saf ürək sahibi yazı bilər. Ona mənim adımdan salamımı yetir və qismət olsa Lerikə gələndə mütləq onunla görüşəcəyəm...

Beləcə söhbətimiz bitdi. Çox çəkmədi ki, "525-ci qəzet"də Oqtay Rzanın "Lerikdən gələn rübai sora-

həsər elədiyi şeiri oxudu. Oqtay Rzanın Lerikdə Qəhrəman Əliyevlə görüşü yadda qalan oldu. Qəhrəman müəllimin evində yazarların məclisi quruldu, süfrə ətrafında şeirlər oxundu, xatirələr dilə gəldi, yadigar şəkillər çəkildi. Qəhrəman Əliyev yeni şeirlərini, sevimli müəllimi Xəlil Rza ilə bağlı xatirələrini söylədi. Sonra şair kitabına avtoqraf yazıb Qəhrəman müəllimə təqdim etdi. Şair yazmışdı:

**Baxdım təbiətə
gözəl Lerikdə
Hər daşda, qayada
min sirri gördüm
Çəmən var, çiçək var
yoxuşda diki...
Baxdım təbiətə
gözəl Lerikdə,
Qəhrəman Əli tək
şairi gördüm...**

04.09.2009.

Həmin gün Oqtay Rza Qəhrəman müəllimə dedi:

- Mirzə, mən Qalalı kəndində (Muğanlı) 7-ci sinifdə oxuyarkən Lerikə getmişdim. Dayım orada hüquq sistemində işləyirdi. Onda iki həftə Lerikdə qaldım. Bəlkə qaldığım məhəlləyə gedək, o evə baxaq...

Qəhrəman müəllim Oqtayla Laləzar xalagilin (Allah ona rəhmət eləsin) məhəlləsinə baxdılar, gəlini Sə-

bilə ilə salamladılar. Şair dərin xəyala daldı və dedi:

- Eh, o günləri xatırlamaq üçün gerek o anları yaşayasan...

- Qəhrəman Əli, yazdığın rübailərin xoşuma gəldi. Mən elə bilirdim rübai yazan yoxdur. Sən rübai janrına, onun ifadə tutumuna yaxşı bələdsən. Belə davam etsən rübailərin mini ötüb keçəcək...

...Rübai bu günə, sabahla da ayaqlaşan, keçmişdən gələcəyə fasiləsiz yol gedən ən qədim şeir növüdür, heç vaxt əhəmiyyətini itirmir. Şərqi, Qərbi, dünyanın dəyərləndirdiyi bu dörd misradan ibarət poeziya meyarı qərinə-qərinə, əsr-əsr addımlayaraq, robotlu, bilgisayarlı zamanəmizə təşrif buyurub...

Həmin gün yazar Rəzzaq Sucayev, Oqtay müəllimin tələbələri olmuş Hacı Bəyverdi Hüseynov, Gülmirzə Məmmədov və ağsaqqal alim Hacı Musa Bədəlova Oqtay Rza xeyli söhbət etdilər.

Qəhrəman müəllimin hərbiçi oğlu İlkinin maşını ilə Lüləkəran kəndinə gətdik. Sərin bulaqdan su götürdük.

Şair qartallı uca dağlara, özündə sirlər gizlədən qayalara, əsrarəngiz təbiət gözəlliklərinə tamaşa edib vəcdə gəldi. Lerikə həsr etdiyi şeirin misralarını dedi.

Oqtay müəllim Rəzzaq Sucayevin minik maşını ilə Yardımlıya gəldi, orada istedadlı şair Sakit ilkinlə görüşdülər. İkinci dəfə Lerikdə olarkən şair Ağacəfər Həsənlı ilə Rvayada gətdilər, adamlarla görüşdülər, qayğıları ilə maraqlandılar.

Oqtay Rza duyğulu şair idi. Dünya mali onun nəzərində gəldi-gedərdi. Əməkdar jurnalist, istedadlı şair Əbülfət Mədətoğlunun "Ədalət" qəzetində Oqtay Rzanın vəfatına həsr elədiyi "Ömrümdəki adamlardan biri" yazısında yazır ki, o, təkəcə mənim üçün sevimli deyildi. O bir şair, bir müəllim, bir ziyalı, bir ağsaqqal kimi öz yerini bildirir.

O söz xiridarı, məclis adamı idi... Oqtay Rza nəşriyyata bir müddət Nahid Hacızadə ilə birlikdə gəlirdi.

Nahid Hacızadə böyüklərə məxsus özəmətinə saxlayırdı, çox təmkinli və alicənab adam idi. O, yuxarıda adı qeyd olunan rübailər kitabında Oqtay Rza barədə "Ürək boyda odun qalsas..." başlığı ilə dəyərli bir yazı yazıb. Doğrudan da qələm sahibindən ürək boyda od qalıbsa da, rıxmağa nə qəm-kədər? Xoşbəxtsən ki, dünya səni xatırlasa əgər...

İdris Şükürlü

P.S. Oqtay Rzanın Lerikə həsr elədiyi şeirini oxuculara təqdim edirik.

Lerikdə

Gül-çiçək sayrışır yoxuşda, diki,
Yalçın qayalarda min sirri gördüm.
Baxıb gözəlliyə qədim Lerikdə,
Qəhrəman Əli tək şairi gördüm.

Qəhrəman-tükənmez həvəs var onda,
Qalmaz söz, şeiriyyət qılıncı qında.
Gül-çiçək aşığı olduğu üçün,
Adı Qızılgüldü xanımının da.

Salam gətirmişəm dağa arandan,
Razıyam könlümün duyğu tarından.
İlkin məharətlə sürür maşını,
Keçirir çeşməli Lüləkərandan.

Təbiət al-əlvan, yaqutlu, duzlu,
Adamlar nə zalım, nə də məkrli.
Burdaki minillik abidələrdən,
Söz açır həmkarım İdris Şükürlü.

Daş da məhrəbandır burda elə bil,
Gözəllik adamı yüz yerə çəkir.
Burdan qayıdaram xatirələrə,
Körpə Fəridə də çəkəndirəm şəkil.

Hər otu, çəmənə gerek duyam mən,
Sanki şələləyəm, bulaq-çayam mən.
Leriki görmüşəm uşaq olandan,
Ahıl olanda da qonağıyam mən.

Əcəb naxışlıyıq, gəlməyək gözə,
Lerikdə hər məqam xoş oldu bizə.
İndicə şəfəli Züvücdən gəlib,
Rəzzaq müəllim də qoşuldu bizə.

Yerin cənnət olsun, ustad!